

Erskine Childers

Sandens gåte

OVERSATT OG BEARBEIDET AV:

JON WINGE

Flyt Forlag

Mannen, seilturen og boken

AV JON WINGE

Robert Erskine Childers ble henrettet den 24. november 1922. Som halvt engelskmann, halvt irlender, hadde han i 1908 funnet at hans hjerte hørte hjemme i Irland. Deretter kastet han seg inn i kampen for et selvstendig Nord-Irland. Og han kjempet med alle midler. Han var med og la republikanernes sak frem for Versailles-konferansen i 1919, og han smuglet våpen til IRA med båten sin — «Asgard», som var tegnet og bygget av Colin Archer i Larvik, og som han og hustruen hans fikk i bryllupsgave av hennes far.

De siste årene var han en slags informasjonssjef for IRA, og det var sikkert mange som ønsket ham av veien. Den 10. november blir han arrestert av regjeringssoldater, og de finner en miniatyrpistol når de ransaker hjemmet. Det var tilstrekkelig. En uke senere stilles han for krigsrett i Dublin og dømmes til døden.

Tidlig om morgenen enda en uke senere blir han ført ut for å møte eksekusjonspelotongen i Beggars Bush Barraks. Han trykker hver enkelt av dem i hånden og stiller seg rolig med ryggen mot muren.

*

Skuddene i Beggars Bush den morgenen gjorde slutt på et underlig sammensatt liv, men ikke på myten om Erskine Childers. Den dag i dag skrives det bøker om ham, og hans bok «The Riddle of the Sands» kommer fremdeles ut i nye opplag, mer enn 80 år etter at den ble utgitt for første gang.

Dette er i og for seg ganske enestående, men så var da Erskine Childers ingen hvem som helst. Han var

født inn i akademikermiljø og fikk selv en solid akademisk utdanning før han trådte i tjeneste i det britiske utenriksdepartementet. Onkelen, Hugh Childers, var tidligere både forsvarsminister og finansminister. Erskines sønn, Erskine Hamilton, ble president i Irland i 1973.

Erskine Childers deltok i Boerkrigen og i Den første verdenskrig som observator i oppklaringsfly, og han ble dekorert med Distinguished Service Cross, en meget høy utmerkelse som baregis offiserer for fortjenstfull aktiv tjeneste.

Mannen må ha vært litt av en einstøing. Han gjorde ingen lysende karriere som offentlig tjenestemann, men tilbrakte så mye tid han kunne i seilbåt. Han var på mange måter litt av en pioner når det gjaldt turseiling, og han skrev godt. Det finnes for eksempel en rekke artikler etter ham i *Yachting Monthly Magazine*, hvor han i detalj forteller om sine opplevelser i de forskjellige farvann han seilte i – med til dels ytterst små og skrøpelige båter.

Det ser ut som om han har hatt en innbitt motvilje mot sivilisasjonens goder, og at han tok avstand fra «det gode liv» som folk med hans bakgrunn tradisjonelt førte.

Den 11. august 1897 legger han ut på langtur med «Vixen», en ombygget redningsbåt, sammen med broren Henry og vennen Ivor Lloyd-Jones. Vixen er identisk med bokens «Dulcibella», som for anledningen har fått navn etter Childers' søster. De seiler over Den engelske kanal og tar de indre vannveier til Amsterdam, men den formen for båtturen ligger ikke for dem, så de går kanalen ut til IJmuiden og seiler i Nordsjøen til Den Helder i stedet. Her går de inn i Waddenzee -Vadehavet – som er det enorme området som strekker seg østover mellom De Frisiske øyer og fastlandet. Det er grunt og fullt av

sandbanker, og to ganger i døgnet fylles og tømmes hele området av tidevannet.

Og det er et imponerende stykke sjømannskap de nå utfører, fordi de tar seg frem på innsiden hele veien frem til Jades utløp, før de overseiler til Cuxhaven og Brunsbüttel og tar kanalen til Kiel. Så seiler de Østersjøen så langt som til Als Sund, før de returnerer mer eller mindre samme vei og legger båten igjen i Terschellig, Holland, den 14. desember.

For å gjennomføre en slik seilas i en liten båt, uten motor, må man seile ytterst konsentrert og holde nøye regnskap med tidevannet. Og det krever lokalkjennskap for i det hele tatt å komme helskinnet igjennom, særlig når høststormene råder. Childers og mannskapet hans må ha opplevet det meste av kanaler, strømhvirvler og sandbanker, og gått på grunn et ukjent antall ganger. Og de har uten tvil vært nødt til å lete seg frem i farvann som har vært høyst mangelfullt merket og med svært dårlige karter.

Men Erskine Childers er systematiker. Hvor karter ikke finnes, lager han sine egne. Og så gode ble de at de under den kommende verdenskrig ble til uvurderlig hjelp for engelskmennene.

Og han gjorde mer enn som så. Childers var god i tysk, og leste tyske aviser og magasiner underveis. Og her kunne han ikke unngå å merke seg en økende aggresjon overfor England. Samme året utferdiget faktisk flere fremstående tyske strateger rapporter om en eventuell krig med England, tilstilt den tyske keiser Wilhelm 11. Disse var uten tvil strengt hemmelige, men noe av ånden som hersket har utvilsomt kommet til uttrykk i trykte media også.

Det er sannsynlig at han i løpet av denne seilasen kommer på ideen at farvannet innenfor De Frisiske øyer faktisk er egnet som utgangspunkt for en invasjon mot England. Tanken får modne hos ham et

par-tre år, og når han kommer tilbake fra tjeneste i Boerkrigen, begynner han å skrive «The Riddle of the Sands» — sandens gåte. Boken kommer ut den 27. mai 1903.

Her bruker han alt hva han har loggbokført og ellers erfart under seilasen i 1897, og vever det sammen til en spenningsroman — en agentroman, kan vi kanskje kalle den — lenge før denne genren ble vanlig.

Boken ble en umiddelbar suksess, og det overrasket Childers, som hadde strevet svært med å få den til. Han må ha tjent gode penger på den etter hvert, men dét stod neppe i hodet på ham da han skrev den. Hans eneste tanke da var å avsløre hvor elendig England var forberedt på å ta imot et angrep fra Nordsjøen.

Han hadde utvilsomt rett, og han uttalte seg med atskillig tyngde. Han var sterkt opptatt av sjøkrigens historie og hadde en høyt utviklet evne til å kombinere fakta og trekke slutninger. Boken «The Influence of Seapower Upon History» av Alfred Mahan har vært litt av en bibel for ham, og han refererer også til den i sin egen bok. Det er et historisk faktum at keiser Wilhelm II også var svært betatt av denne boken og gikk så langt som til å forsøke å lære den utenat. Vi ser altså her at to «motstandere» er under samme innflytelse, og da er det ikke så underlig at de tenker likt — eller rettere sagt at Erskine Childers har lett for å forestille seg hva som beveger seg i hodet på den tyske keiseren.

*

Grunnlaget for det store tyske riket ble lagt under den tysk-franske krig i 1870 — 71, da alle de tyske stater overraskende sluttet seg til kong Wilhelm I av Preussen og hans dynamiske statsminister Otto von

Bismarck. Før dette hadde prøysserne sikret seg en solid jafs av det sydlige Danmark ved å nedkjempe danskene ved Dybbøl Skanse i 1864. (Da Childers kom så langt nord, var altså området tysk, og i «The Riddle of the Sands» forteller han at folkene i Sønderborg, som da het Sonderburg, nektet å snakke tysk med ham. Det minnesmerke som han beskriver i så poetiske ordelag i kapittel 5, ble sprengt av sinnsforvirrede mennesker i 1945, og det finnes bare et relieff tilbake på Sønderborg museum.)

Da keiser Wilhelm 11 kom til makten i 1888, satte han i gang med å gjøre Det tyske riket til en stormakt på sjøen. Han innså at Riket aldri kunne nå ekte «storhet» uten kolonier, slik som britene, og for å skaffe det, måtte han også ha en mektig flåte.

Keiseren var nærmest sykkelig forfengelig. En liten og i og for seg velbygget mann, men med en forkrøpelt arm, og grenseløst misunnelig på sin fetter, Prinsen av Wales, senere kong Edward VII av England. Et utslag av dette var at han kastet seg over seilspporten og nærmest forsøkte å overta Cowes, som er engelsk seilsports Mekka. Men til ingen nytte; hans fantastiske superyacht «Meteor» ble regelrett utklasset av Edwards «Britannia». Og så umulig oppførte han seg at da han kom tilbake med en ny «Meteor», gjorde Edward alvor av en gammel trussel og trakk seg tilbake fra hele greia.

Slikt har vært med på å sette ondt blod, og allerede ved århundreskiftet lå det i kortene at det før eller senere måtte komme til en storkonflikt mellom England og Det tyske riket. Likevel var det få briter som var oppmerksomme på forholdet. Arvefienden var tradisjonelt Frankrike;

Napoleon var ikke glemt og Trafalgar var fremdeles levende (og er det den dag i dag).

Childers har sett alt dette, og «The Riddle of the

Sands» hadde nok først og fremst et politisk mål.

Og boken vakte voldsom oppsikt. Hans sjøkrigs-politiske betraktninger ble avfeid som dilettantiske av den fornærmede First Lord of the Admiralty, Lord Selborne, men andre fagmilitære var imponert og Childers' syn fikk mange tilhengere, både i og utenfor Underhuset. Pressen mottok boken med begeistring fra et nærmest enstemmig anmelderkorps og lange debatter fulgte. Typisk er denne konklusjonen i en dyptpløyende artikkel i The Westminster Gazette: «Det ville være å håpe at de forslag som forfatteren fremsetter blir fulgt og at hans antydninger tas til følge.»

*

Når vi leser boken kan vi ikke unngå å spørre oss selv om hvor stor del som er fakta og hvor meget som bare fantes i Childers' frodige fantasi. Ett er i alle fall sikkert: Hans kjennskap til farvannet er udiskutabel. Jeg har selv seilt i deler av det og kan bekrefte at alt stemmer til punkt og prikke. Han klager for eksempel på at de engelske admiralitetskart er for dårlige, og slik er de den dag i dag. Childers' egne kartskisser stemmer på en prikk, når vi tar høyde for sandvandringen som må ha funnet sted i mellomtiden og at merkesystemet er blitt (litt) bedre.

Og Erskine Childers har vært en ramsalt og svært erfaren seiler, det er det ingen tvil om. Under oversettelsesarbeidet har jeg fulgt ham på kartene, og alt stemmer. Når han for eksempel holder på å havarere på Hohenhorn i kapittel 7, som for øvrig må være noe av det beste som er skrevet fra sjøen, kan vi følge manøvrene hans i detalj, og se for oss helt nøyaktig hvordan det har vært. Når han til slutt loffer opp mot den høyst tvilsomme redningen, så er det nettopp *det* han gjør med den vindretningen han

beskriver — og når han akkurat så vidt ikke klarer å stå opp, så stemmer det på en prikk. Bare én gang har jeg vært i stand til å «ta» ham på en unøyaktighet, men det kan like godt skyldes en trykkfeil.

*

Hvem er så hovedpersonene i boken? De kommer oss så nær at vi liksom forlanger at de må ha «levende» modeller. Når det gjelder Davies, er det ganske åpenbart at han er Childers' alter ego. Her stemmer så mange karaktertrekk at de fleste litteraturforskere er enige om det. Med bokens «jegerperson», Carruthers, er det verre. Det er blitt hevdet med tyngde at det kan være både broren Henry og vennen Ivor Lloyd-Jones, men det stemmer liksom ikke helt. En annen seilervenn, som senere ble admiral, er også en sterk kandidat. For mitt eget vedkommende tror jeg at det er mye av Erskine Childers i Carruthers også, og at det som utspiller seg mellom de to etterhvert så gode kamerater kan betraktes som et psykologisk studium over hvordan et menneske lærer seg selv å kjenne. Den mystiske «løytnant X.», alias Dollmann, har sannsynligvis sin modell i en løytnant Messum, som skrev en farvannsbeskrivelse over elveløpene på Englands østkyst, men han har ikke vært involvert i noen spionskandale. Clara Dollmann er fri fantasi, og ble til fordi forleggeren, Reginald Smith, mente at det måtte være litt romantikk med i historien også. Hun er nok det svake psykologiske leddet i skildringen, og Childers var ikke noe glad over å ha henne med i det hele tatt.

*

«The Riddle of the Sands» er ingen lett tilgjengelig bok. Den er skrevet av en «amatør» som ofte faller for fristelsen til å kopiere Victoria-tidens

drømmende og svulstige forfatterstil. Språket er komplisert, med meget stort ordforråd og lange, snirklete setninger. Jeg har vært svært i villrede om hvordan jeg skulle gripe oppgaven an når det gjaldt å oversette boken, men under arbeidet stod det etter hvert klart for meg at jeg måtte holde meg til originalen så langt det var praktisk mulig, og bare skrive om der det var nødvendig for ikke å risikere å «miste» moderne lesere. Av pietetshensyn har jeg også brukt en konservativ rettskrivning og for eksempel unngått a-ender hvor det kan gjøres uten at det virker affektert.

Leserne får ha meg tilgitt at jeg ikke forklarer typiske sjømannsuttrykk. Det er gjort for ikke å bryte den sterke, autentiske formen. I de fleste tilfeller skulle det fremgå av sammenhengen hva de betyr, og i de tilfellene hvor det eventuelt ikke gjør det, håper jeg man tar til takke med å ta dem som «krydder» — eller slår opp i et maritimt leksikon.

Forfatterens forord

Noen ord om hvordan boken ble til. I oktober i fjor (1902) kom min venn «Carruthers» hjem til meg, og da jeg hadde lovet ham taushet, fortalte han meg det eventyret som finnes mellom disse permene. Inntil da hadde jeg ikke visst mer enn de andre vennene hans, nemlig at han hadde vært på en seiltur som hadde gjort et dypt inntrykk på ham, sammen med en bestemt herr «Davies».

Beretningen hans gjorde et dypt inntrykk på meg også, både på grunn av dens interessante innhold og måten han fortalte den på. Da han var ferdig, fortalte han at de hadde gått til de rette myndigheter med

sine oppdagelser så snart de var kommet tilbake. Der hadde de først tvilt på historien, muligens fordi de følte seg brydd over sin egen sviktende etterretnings-tjeneste. Deretter trodde han at de hadde anvendt opplysningene til å avverge den store fare som nasjonen var i. Jeg sier «trodde han», fordi selv om faren var avverget for denne gang, var det tvilsomt om de hadde beveget en finger for å gjøre noe. Planen var nemlig så fullstendig avhengig av å holdes hemmelig at selv den minste mistanke på britisk side ville være nok til å ødelegge effekten av den.

Det får være som det være vil, saken ble i alle fall liggende en tid, fordi både han og «Davies» hadde personlige grunner til det, noe som man vil forstå når man har lest denne boken.

Nå hadde den politiske utviklingen fått dem til å vurdere saken på ny. Det syntes klart at de opplysningene de hadde strevet slik med å få vristet fra den tyske regjering i beste fall hadde hatt forbigående effekt på vår egen forsvarspolitik. Det så tvert imot ut til at vårt eget diplomati var i ferd med å vende tilbake til velkjente stier, takket være innflytelsen av krefter som bare få kjente til. Stier som erfaringen etterhvert burde ha fortalt oss at vi måtte holde oss unna.

Våre to venner følte at fortellingen deres nå måtte offentliggjøres, som botemiddel mot noe som de så på som et nasjonalt sykdomstilfelle. Og det var derfor «Carruthers» hadde oppsøkt meg.

Det store problemet var at en engelskmann med et godt navn var involvert. Og dersom ikke det ble utvist takt, ville flere uskyldige mennesker, spesielt en ung dame, komme til å lide. Rykter var alt i omløp, og de inneholdt en kjerne av sannhet.

Etter å ha veiet for og imot, gikk jeg sterkt inn for offentliggjørelse. Jeg regnet med at de personlige

problemer kunne unngås, dersom man utviste takt. Og problemet var av en type som stadig dukket opp for tiden, hvor saker som i grunnen hører hjemme på skrivebordene til statsmenn, egentlig trenger å få offentlighetens lys på seg. For vi er inne i en tid hvor folks sunne dømmekraft tiltar, mens statsmanns-evnene er for nedadgående. Vi har en rekke beviser på dette i vår senere historie, og det er bare et tegn på at demokratiet er i fremgang.

Vi ble altså enige om utgivelse, og det neste spørsmål var hvilken form den skulle få. Både «Carruthers» og «Davies» var tilhengere av kun å legge fakta på bordet, uten den varme, menneskelige innpakningen. Jeg var absolutt motstander av dette, først og fremst fordi det bare ville styrke de ryktene som alt var i omløp, for det annet fordi en slik fremstillingsform ikke ville virke overbevisende, og kanskje til og med ha den motsatte effekt av det vi ønsket å oppnå. Personene som var involvert var etter min mening uløselig knyttet til saken. Dersom vi fjernet dem, kunne leseren tro at vi var ute etter å lure ham. Ja, jeg argumenterte til og med at hele saken skulle fremstilles så direkte og detaljert som mulig. Målet måtte være at den skulle være underholdende også, så den kunne tiltrekke seg flest mulig lesere. Til og med anonymitet ville være uønsket, selv om enkelte forholdsregler var absolutt nødvendige.

I korthet ba de meg om hjelp, og det fikk de omgående. Vi ble enige om at jeg skulle redigere boken på bakgrunn av «Carruthers'» dagbok og utfyllende opplysninger, og at «Davies» skulle fortelle sin versjon og gå gjennom kartene med meg. Det ble til at historien skulle legges i munnen på «Carruthers», akkurat som den hendte, med gleder og sorger, bare med følgende begrensninger: Året hvor seilasen ble

gjort er skjult. Likeledes er alle personnavn endret, og jeg har tatt initiativ til å skjerme identiteten til enkelte engelske personer. Tenk på at disse personene lever blant oss i dag, så tilgi redigereren at han her og der er litt unnvikende.

Mars 1903 E. C.

Brevet

Jeg har lest om at mennesker, som har vært nødt til å leve i ensomhet i lang tid, har gjort det til vane å kle seg om til middag, for slik å beholde sin selvrespekt og unngå å miste sin dannelses. Det var i litt av den samme ånd, og med et snev av selvbevissthet, at jeg kledte meg i aftenantrekk i min leilighet i Pall Mall den 23. september forrige år.

Jeg syntes ellers at sammenlikningen talte til min fordel. Mens en britisk embedsmann, på sin ensomme utpost i den burmesiske jungel, sikkert har måttet venne seg til litt av hvert, og dessuten er aldeles alene med bare vilnis omkring seg, er jeg en mann med både klasse og stil. Jeg tilhører det gode selskap, med de rette bekjenskaper og medlemskap i de rette klubber. Jeg har pengeskap i min leilighet og en fremtid i Utenriksdepartementet. Det må være meg tillatt å føle litt av martyren i meg. Jeg, som har min gode plass på den sosiale rangstige, og som nå var forvist til ensomheten i London i september.

Jeg snakker om martyrium, men mitt tilfelle var betydelig verre. Som alle vet, er det å føle seg som martyr ganske behagelig. Det tragiske i min situasjon var at jeg nå hadde passert dette stadiet.

Hele august igjennom hadde jeg kjent hvordan

denne følelsen fortapte seg. I begynnelsen var båndene sterke og medfølelsen like så. Jeg følte meg trygg på at jeg var savnet av selskapet på Morven Lodge. Lady Ashley hadde selv forsikret meg om det på sitt aller beste da hun svarte på mitt brev, hvor jeg i passende høytidelige ordelag gjorde rede for at situasjonen krevet av meg at jeg forble på min post på kontoret.

«Vi vet jo hvor forferdelig opptatt du er, og vi savner deg så, alle sammen,» skrev hun.

Den ene vennen etter den andre «kom seg avgårde». Til sommerferie og frisk luft, med løfter om å skrive, og med beklagelser som om de forlot et synkende skip. Jeg hadde en sursøt glede av min lidelse, i alle fall i de første uker etter at min verden var spredt for alle vinder. Jeg begynte å interessere meg for de fem millioner som var tilbake i London. Jeg skrev brev i satiriske ordelag, og med patos om min situasjon, og tilkjennegav at jeg var vidsynt nok til å finne intellektuell glede i det som ennå var tilbake av London i sommerferien.

Jeg gjorde til og med rasjonelle ting. Selv om den totale isolasjon ville passet meg best, var det et visst bunnfall av personer tilbake i sommerbyen som jeg kunne omgås. Men de så alle situasjonen i et mer prosaisk lys enn jeg. Det ble arrangert båtturer på elven, og så videre, etter kontortid, men jeg misliker den vulgære og støyende atmosfæren på Thamesen til enhver tid, og mest av alt nå om sommeren, så jeg hoppet av fra friskluftgjengen. Jeg takket til og med nei til et tilbud fra «H.» om å bo hos dem i et lite hus ved elven, og dra inn til byen hver morgen.

Jeg tilbrakte en helg eller to sammen med Catesby'ene i Kent, men var ikke utrøstelig da de bestemte seg for å leie ut huset for å dra til utlandet. Slike arrangementer passer meg egentlig dårlig.

Ikke en gang min sursøte sinnsstemning varte ved. En trang til litt eventyr, som jeg tror jeg deler med mange, forledet meg til å oppsøke et par snuskete steder i Soho, og enda lengre øst. Men denne eventyrlysten ble definitivt overkommet en lørdagskveld i en simpel kabaret på Ratcliffe Highway. Jeg ble sittende ved siden av et fermt kvinnfolk som svettet og stadig klaget over varmen, og som med jevne mellomrom forfrisket både seg selv og pattebarnet sitt med dovent og lunkent øl.

Da september inntrådte, hadde jeg gitt alle adspredelser på båten. Jeg henfalt til en dyster rutine som kun omfattet kontoret, klubben og leiligheten. Og da demret den grufulle sannhet for meg: Den verden som jeg hadde funnet så uunnværlig, klarte seg aldeles utmerket uten meg. Det var vel og bra med brev fra Lady Ashley, som forsikret meg om at jeg var dypt savnet, men et brev som «F.» skrev til meg «...i all hast, før vi går ut på dagens jakt ...» var et prippent svar på mine velplasserte sarkasmer. Han fortalte at selskapet ikke direkte led under mitt fravær. Ikke en gang de som var omfattet av Lady Ashleys «alle», syntes å sukke over at jeg ikke var til stede, skrev han.

Et stikk som smertet mer, selv om det ikke gikk så dypt, kom fra min kusine Nesta, som skrev: «Det må være grusomt for deg i den stekende heten i London nå, men det må jo være en stor glede for deg (ondskapsfulle lille heks!) å ha slikt et interessant og viktig arbeid.»

Dette var litt av et tankekors. For nettopp slik hadde jeg uskyldig nok fremstilt meg for min omgangskrets, og særlig overfor små tillitsfulle og beundrende frøkner som jeg hadde budt på middag et par år nå. Ja, jeg var faktisk nesten begynt å tro på det selv, men sannheten var at mitt arbeid hverken

var spennende eller viktig. Det bestod for det meste i å røke sigaretter og fortelle at Mr. den og den var bortreist og ikke ville bli å treffe før i oktober, å være fraværende under lunsjen fra tolv til to og å lage sammendrag av mindre viktige konsulære rapporter.

Det var ingen sky på den internasjonale himmel som var årsak til min varetekt. En slik sky eksisterte faktisk, men det var bare lunet til en høyerestående tjenestemann som forplantet seg nedover i hierarkiet og ødela ferieplanene til en del yngre og mindre betydningsfulle ansatte. Dette ødela blant annet avtalen som jeg hadde med «K.», som ellers trivdes med hundredagene i Whitehall.

Det manglet kun en eneste ting for å fylle begeret, og det var dette som opptok meg mens jeg kledde meg om til aftenens måltid: Nå var det bare to dager igjen før slavetilværelsen i byen ville være over men jeg hadde simpelthen intet sted å dra! Selskapet i Morven Lodge var under oppløsning. Et vemmelig rykte om en forlovelse som var kommet i stand der, plaget meg med fornyet visshet om at jeg ikke hadde vært særlig savnet. Det satte meg i en kynisk sinnstemning som bare følelsen av å være overflødig gir.

Forskjellige invitasjoner om å delta på et senere tidspunkt hadde gitt meg følelsen av å være svært så etterspurt, men nå plaget de meg bare. Det var minst en av dem som jeg sikkert kunne fornyet, men hverken i dette eller i andre tilfeller var invitasjonen blitt fulgt opp med noen form for påtrykk. Og det finnes stunder hvor man skarpt erkjenner forskjellen mellom å trenge seg på folk, og å gi seg selv som belønning til en av de mange vertinner som kjemper om ens selskap.

Mine foreldre var i Aix for å pleie fars gikt. Å slutte seg til dem ville være det verst tenkelige alternativ i all sin banalitet. Dessuten ville de snart

vende tilbake til huset vårt i Yorkshire, og å prøve seg som profet i eget land fristet lite. Jeg var kort sagt dypt nede i en følelsmessig bølgedal.

Det vanlige trampet i trappen fortalte meg at Winters ville komme til å banke på døren. (En av de ting som hadde sluttet å more meg for lenge siden var den mangelen på manerer som sommertiden syntes å frembringe blant tjenerskapet i appartementshuset hvor jeg bodde.) Winters rakte meg mutt et brev med tysk poststempel, merket «Viktig».

Jeg var nettopp ferdig med omkleddingen og holdt på å finne frem penger og hansker. Et øyeblikks nysgjerrighet skjøv min mørke sinnsstemning til side da jeg satte meg og åpnet brevet. På baksiden av konvolutten stod det: «Beklager, men kan du også skaffe et par galvaniserte 1 3/8' strekkfisker fra Carey and Nelson's.»

Og slik lød brevet:

Seilbåten Dulcibella, Flensburg,
Schleswig-Holstein, 21. sept.

Kjære Carruthers.

Jeg kan tenke meg at du er overrasket over å høre fra meg. Det er jo en evighet siden vi traff hverandre. Det er vel sannsynlig at det jeg foreslår ikke passer for deg, for jeg aner jo ingen ting om hva du steller med. Sannsynligvis er du tilbake i byen og i ferd med å få på deg seletøyet for å ta fatt igjen etter sommeren, og kan ikke slippe unna. Så jeg skriver nærmest på måfå for å høre om du kunne tenke deg å bli med meg på seiltur, og kanskje litt andejakt? Jeg vet at du er interessert i jakt, og jeg synes å huske at du drev med seiling også.

Denne delen av Østersjøen, med Schleswig-fjordene, er et herlig farvann, med førsteklasses land-

skap, og det ligger an til å bli en masse ender her, så snart det blir kaldere i været. Jeg har seilt hit via Holland og De Frisiske øyer, etter at jeg la ut i august. Kameratene mine har forlatt meg, en etter en, de var ikke av det seilende slaget og jeg trenger såre til nytt mannskap, fordi jeg ikke har tenkt å gå i opplag på en tid ennå. Det skulle være unødvendig å si at det ville være fint om du kunne komme over.

Send meg et telegram til postkontoret her. Vlissingen og videre via Hamburg vil være den beste ruten for deg, skulle jeg tro. Jeg holder på med en del reparasjoner, men vil være klar innen toget ditt ankommer. Ta med deg geværet ditt og en god porsjon patroner med firer-hagl, og vil du være så snill å dra innom Lancaster's og ta med deg mitt også? Ta med deg oljehyre. Jakke og bukse av den typen til 11 shilling er best, ikke det som er beregnet for lystbåter. Og hvis du maler, så ta med deg staffeli og palett.

Jeg husker at du snakker tysk som en innfødt og det vil være en god hjelp. Unnskyld denne haglskuren av instruksjoner, men jeg føler det på meg at lykken er med meg og at du kommer. Uansett håper jeg at både du og UD blomstrer. Ha det bra.

Din
Arthur H. Davies.

Kan du ta med deg et prismekompass og ett pund med Raven mixture?

Brevet kom til å bety en ny epoke i mitt liv, men det ante jeg lite om da jeg stakk det i lommen og begav meg på min Via Dolorosa mot klubben, slik jeg gjorde hver aften.

Langs Pall Mall var det knapt med dannede hilsener å innkassere for tiden. Det eneste som var å

se nå var folk som var sent ute på vei fra parken, med barnevogner og varme og grinete unger på slep, en og annen landsens turist som strevet med London-guiden for å finne ut hva som var hva i det svinnende dagslyset. Og kanskje en politimann og en dragkjerre.

Klubben var selvsagt av det mer underlige slaget. Begge mine vanlige klubber holdt stengt på grunn av oppussing, et trekk som skjebnen hadde stelt til for å ergre meg. Den klubben som var blitt meg tillatt «å gjøre bruk av» ved slike anledninger, gav meg alltid en følelse av hjemløshet og ubehag. De få som var til stede var underlig antrukket, og man kan undre seg over hvordan de hadde funnet veien dit. Det magasinet som du ønsker å lese er ikke på listen over dem som de holder, maten er fæl og ventilasjonen en vits.

Like trykkende som ellers, men likevel; jeg var overrasket over å finne at jeg var noe lettere til sinns enn vanlig, uten at jeg kunne si noe om årsaken. Det kunne jo ikke være brevet fra Davies. Seiltur i Østersjøen i september! Bare tanken fikk meg til å grøsse. Cowes, med hyggelig følge og hotellene innen rekkevidde, var helt i orden. En behagelig tur med dampbåt på franske vannveier, eller oppe i Skottland, var helt i orden, men hva slags båt var det snakk om i dette tilfellet? Den måtte nødvendigvis være av en viss størrelse, siden den hadde seilt så langt, men jeg syntes å huske såpass om Davies at han ikke hadde penger å kaste bort på luksus.

Og det bragte tankene over på mannen selv. Jeg kjente ham fra Oxford — ikke som en av den indre krets, men siden det var et college med et visst sosialt tilsnitt så jeg en del til ham. Jeg likte ham faktisk ganske godt. Han var i besittelse av en fysisk energi som var kombinert med beskjedenheter. For all del; han hadde ikke noe å være innbilsk over, men jeg

likte ham, slik som man liker en mengde mennesker i denne lett påvirkelige perioden av ens liv, uten at man får noe å gjøre med dem siden.

Vi ble uteksaminert samtidig for tre år siden. Jeg dro til Frankrike og Tyskland for å lære språk, han mislyktes i å få en stilling i administrasjonen i India og tok ansettelse hos en sakfører. Jeg så ham bare en sjelden gang, selv om jeg må innrømme at han for sin del holdt seg trofast til de vennskapsbånd som måtte ha eksistert mellom oss. Sannheten var vel egentlig at vi var drevet fra hverandre som følge av tingenes omskiftelighet. Jeg hadde med glans trådt inn i min nye stilling, og i løpet av de få gangene jeg støtte på ham etter at jeg hadde gjort min vellykkede debut i det sosiale liv, ble jeg klar over at vi ikke hadde stort til felles. Han syntes ikke å kjenne noen av mine venner, han kledte seg annerledes og jeg syntes egentlig at han var kjedelig.

Jeg forbandt ham alltid med båter, men aldri egentlig med det båtlivet som jeg selv var vant til. Under skoletiden klarte han en gang nesten å overtale meg til en ukes røff seilas langs de triste mudderbankene på østkysten. Noe mer var det ikke, og det nærmest begravelsesliknende ritualet med middagen slepte seg videre.

Ved hovedretten kom jeg på at jeg hadde hørt ett eller annet om ham, men jeg var ikke i stand til å huske hva det var. Da jeg var kommet til desserten, konkluderte jeg med at det hele var nærmest ironisk, akkurat som desserten: Etter at mine planer for sommeren hadde falt i fisk, og til og med mitt martyrium hadde lidd skipbrudd, var jeg blitt tilbudt trøst ved å tilbringe oktober med å fryse i Østersjøen sammen med en person som bare kjedet meg!

Likevel, mens jeg satt med sigaren i det gyselig praktfulle, tomme røkeværelset, kom tanken

drivende igjen. Hadde den noe for seg? Jeg hadde i alle fall ingen alternativer for hånden. Å begrave seg i Baltikum på en så trøstesløs tid av året hadde i alle fall en tone av gjennomført tragedie i seg. Jeg tok brevet frem igjen og pløyet meg gjennom de kjappe setningene, mens jeg strevet med å forbli upåvirket av den pusten av frisk luft, godt humør og godt kameratskap som det tynne papirstykket syntes å blåse inn i det triste klubbværelset. Det var fullt av utilbørlig press; «...førsteklasses landskap», men hva med høststormene og oktobertåken?; «... det ligger an til en masse ender her», vagt, svært vagt; «hvis det blir kaldt nok», kulde og seiling stod for meg som en forferdelig kombinasjon. Hans kamerater hadde alle forlatt ham. Hvorfor? «... De var ikke av det seilende slaget.» Hvorfor ikke? Og om størrelsen på båten hans, og hva den hadde å tilby av komfort, stod det intet. Og hva i himmelens navn er et prismekompass?

Jeg bladde gjennom noen magasiner, spilte et slag kort med en vennligsinnet gammel tulling, som var for masete til at det var bryet verdt å prøve å unngå ham, og gikk hjem og la meg. Uvitende om at skjebnen hadde kommet meg til unnsetning — bare innstilt på å avverge denslags klossete forsøk på vennlighet.

Dulcibella

Det kan kanskje virke litt underlig at jeg to dager senere skulle befinne meg på dekket av en damper på vei til Vlissingen, men tar du min sinnsstemning med i betraktningen, var det kanskje ikke så rart likevel. Kanskje vil du mistenke meg for